

Sententiae ad monachos

Πρὸς τοὺς ἐν κοινοβίοις ἢ συνοδίαις μοναχοῦς.

1 Κληρονόμοι θεοῦ ἀκούσατε λόγων θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ δέξασθε ῥήσεις Χριστοῦ, ἵνα δῶτε αὐτὰς καρδίαις τέκνων ὑμῶν, λόγους δὲ σοφῶν διδάξητε αὐτούς.

2 Πατὴρ ἀγαθὸς παιδεύει υἱοὺς αὐτοῦ, πατὴρ δὲ πονηρὸς ἀπολέσει αὐτούς.

3 Πίστις ἀρχὴ ἀγάπης, τέλος δὲ ἀγάπης γνώσις θεοῦ.

4 Φόβος κυρίου διατηρήσει ψυχὴν, ἐγκράτεια δὲ ἀγαθὴ ἐνισχύσει αὐτήν.

5 Ὑπομονὴ ἀνδρὸς τίκτει ἐλπίδα, ἐλπίς δὲ ἀγαθὴ δοξάσει αὐτόν.

6 Ὁ δουλαγωγῶν σάρκα αὐτοῦ ἀπαθὴς ἔσται, ὁ δὲ ἐκτρέφων αὐτὰς ὀδυνηθήσεται ἐπ' αὐταῖς.

7 Πνεῦμα πορνείας ἐν σώμασιν ἀκρατῶν, πνεῦμα δὲ σωφροσύνης ἐν ψυχαῖς ἐγκρατῶν.

8 Ἀναχώρησις ἐν ἀγάπῃ καθαίρει καρδίαν, ἀναχώρησις δὲ μετὰ μίσους ἐκταράσσει αὐτήν.

9 Κρείστων χιλιοστὸς ἐν ἀγάπῃ ἢ μόνος μετὰ μίσους ἐν ἀδύτοις σπηλαίοις.

10 Ὁ ἐναποδεσμεῦων μνησικακίαν ἐν ψυχῇ αὐτοῦ ὁμοίος ἐστὶ τῷ κρύπτοντι πῦρ ἐν ἀχύροις.

11 Μὴ δῶς βρώματα πολλὰ τῷ σώματί σου, καὶ οὐ μὴ ἴδης καθ' ὕπνου φαντασίας κακάς. ὃν τρόπον γὰρ φλόξ καταναλίσκει δρυμόν, οὕτω φαντασίας αἰσχροῦς σβέννυσι πεῖνα.

12 Ἄνὴρ θυμώδης πτοηθήσεται, ὁ δὲ πραῦς ἄφοβος ἔσται.

13 Ἄνεμος σφοδρὸς ἀποδιώκει νέφη, μνησικακία δὲ τὸν νοῦν ἀπὸ γνώσεως.

14 Ὁ προσευχόμενος ὑπὲρ ἐχθρῶν ἀμνησικακός ἔσται, φειδόμενος δὲ γλώσσης οὐ λυπήσει τὸν πλησίον αὐτοῦ.

15 Ἐὰν παροξύνῃ σε ὁ ἀδελφός σου, εἰσάγαγε αὐτόν εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ πρὸς αὐτόν μὴ ὀκνήσῃς εἰσελθεῖν, ἀλλὰ φάγε τὸν ψωμόν σου μετ' αὐτοῦ. τοῦτο γὰρ ποιῶν ῥύσῃ σὴν ψυχὴν καὶ οὐκ ἔσται σοι πρόσκομμα ἐν καιρῷ προσευχῆς.

16 Ὡσπερ ἡ ἀγάπη χαίρει πενία, οὕτω τὸ μῖσος τέρπεται πλούτῳ.

17 Οὐκ ἐπιτεύξεται πλούσιος γνώσεως καὶ κάμηλος οὐκ εἰσελεύσεται εἰς ὄπην ραφίδος, ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἀδυνατήσῃ παρα κενὸν κυρίῳ

18 Ὁ φιλῶν ἀργύριον οὐκ ὄψεται γνῶσιν, καὶ ὁ συνάγων αὐτὸ σκοτισθήσεται.

19 Ἐν σκηναῖς ταπεινῶν ἀυλισθήσεται κύριος, ἐν οἴκοις δὲ ὑπερηφάνων πληθυνθήσονται ἀραί.

20 Ἀτιμάζει θεὸν ὁ παραβαίνων νόμον αὐτοῦ, ὁ δὲ φυλάσσει αὐτόν δοξάζει τὸν ποιήσαντα αὐτόν.

21 Ἐὰν ζηλώσῃς Χριστόν, γενήσῃ μακαριστός, τὸν δὲ θάνατον αὐτοῦ ἀποθανεῖται ἡ ψυχὴ σου, καὶ οὐ μὴ ἐπισπάσῃται ἀπὸ σαρκὸς αὐτῆς κακίαν, ἀλλ' ἔσται ἡ ἔξοδος σου ὡς ἔξοδος ἀστέρος, καὶ ἡ ἀνάστασίς σου ὡσπερ ὁ ἥλιος ἐκλάμψει.

22 Οὐαὶ ἀνόμῳ ἐν ἡμέρᾳ θανάτου, καὶ ἄδικος ὀλεῖται ἐν καιρῷ πονηρῷ. ὃν τρόπον γὰρ ἀφίπταται κόραξ ἐκ τῆς αὐτοῦ νοσσιᾶς, οὕτως ἀκάθαρτος ψυχὴ ἐκ τοῦ ἰδίου σώματος.

23 Ψυχὰς δικαίων ὀδηγοῦσιν ἄγγελοι, ψυχὰς δὲ πονηρῶν παραλήφονται δαίμονες.

24 Οὐδ' ἂν εἰσέλθῃ κακία, ἐκεῖ καὶ ἀγνωσία, καρδία δὲ ὀσίων πληρωθήσονται γνώσεως.

25 Ἀνελεήμων μοναχὸς ἐνδεὴς ἔσται, διατρέφων δὲ πτωχοὺς κληρονομήσει θησαυροὺς.

26 Κρείσσων πενία μετὰ γνώσεως ἢ πλοῦτος μετὰ ἀγνωσίας.

27 Κόσμος κεφαλῆς στέφανος, κόσμος δὲ καρδίας γνώσις θεοῦ.

28 Κτῆσαι γνώσιν καὶ μὴ ἀργύριον καὶ σοφίαν ὑπὲρ πλοῦτον πολύν.

29 Δίκαιοι κληρονομήσουσι κύριον, ὅσοι δὲ τραφήσονται ὑπ' αὐτοῦ.

30 Ὁ ἐλεῶν πένητας διαφθείρει θυμόν, καὶ ὁ διατρέφων αὐτοὺς πλησθήσεται ἀγαθῶν.

31 Ἐν καρδίᾳ πραεῖα ἀναπαύσεται σοφία, θρόνος δὲ ἀπαθείας ψυχὴ πρακτικὴ.

32 Τέκτονες πονηρῶν λήφονται μισθὸν κακόν, τέκτοσι δὲ ἀγαθῶν δοθήσεται μισθὸς ἀγαθός.

33 Ὁ τιθεὶς παγίδα συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ καὶ ὁ κρύπτων αὐτὴν ἀλώσεται ὑπ' αὐτῆς.

34 Κρείσσων κοσμικὸς πραῦς μοναχοῦ θυμῶδους καὶ ὀργίλου.

35 Γνώσιν διασκορπίζει θυμὸς, μακροθυμία δὲ συναγει αὐτήν.

36 Ὡσπερ νότος ἰσχυρὸς ἐν πελάγει οὕτως θυμὸς ἐν καρδίᾳ ἀνδρός.

37 Ὁ προσευχόμενος συνεχῶς ἐκφεύγει πειρασμούς, ἀμελοῦντος δὲ καρδίαν ἐκταράσσουσι λογισμοί.

38 Μὴ εὐφραίνεται σε οἶνος καὶ μὴ τερπέτω σε κρέας, ἵνα μὴ διαθρέψῃς σάρκα σώματός σου, καὶ λογισμοὶ αἰσχροὶ οὐκ ἐκλείψουσιν ἀπὸ σου. 39 Μὴ εἴπῃς· σήμερον ἑορτὴ καὶ πίομαι οἶνον, καὶ αὔριον πεντηκοστὴ καὶ φάγομαι κρέα, διότι οὐκ ἔστιν ἑορτὴ παρὰ μοναχοῖς οὐδὲ τὸ πληῖσαι ἄνθρωπον κοιλίαν αὐτοῦ. 40 Πάσχα κυρίου διάβασις ἀπὸ κακίας, πεντηκοστὴ δὲ αὐτοῦ ἀνάστασις ψυχῆς.

41 Ἑορτὴ θεοῦ ἀμνηστία κακῶν, τὸν δὲ μνησικακοῦντα λήφονται πένθη.

42 Πεντηκοστὴ κυρίου ἀνάστασις ἀγάπης, ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πεσεῖται πτώμα ἐξάσιον.

43 Ἑορτὴ θεοῦ γνώσις ἀληθῆς, ὁ δὲ προσέχων γνώσει ψευδεῖ τελευτήσει αἰσχροῶς.

44 Κρείσσων νηστεία μετὰ καθαρᾶς καρδίας ὑπὲρ ἑορτὴν ἐν ἀκαθαρσίᾳ ψυχῆς.

45 Ὁ διαφθείρων λογισμοὺς κακοὺς ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ ὁμοίος ἐστὶ τῷ ἔδαφίζοντι τὰ νήπια αὐτοῦ πρὸς τὴν πέτραν.

46 Μοναχὸς ὑπνώδης ἐμπεσεῖται εἰς κακά, ὁ δὲ ἀγρυπνῶν ὡς στρουθίον ἔσται. 47 Μὴ δῶς σεαυτὸν ἐν ἀγρυπνίᾳ διηγῆμασι κενοῖς καὶ μὴ ἀπώσῃ λόγους πνευματικούς, ὅτι κύριος σκοπεύει σὴν ψυχὴν καὶ οὐ μὴ ἀθώωσῃ σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

48 Ὑπνος πολὺς παχύνει διάνοιαν, ἀγρυπνία δὲ ἀγαθὴ λεπτύνει αὐτήν.

49 Ὑπνος πολὺς ἐπάγει πειρασμούς, ὁ δὲ ἀγρυπνῶν ἐκφεύξεται αὐτούς.

50 Ὡσπερ πῦρ τήκει κηρόν, οὕτως ἀγρυπνία ἀγαθὴ λογισμοὺς πονηροῦς.

51 Κρείσσων ἀνὴρ καθεύδων ἢ μοναχὸς ἀγρυπνῶν περὶ λογισμοὺς ματαίους.

52 Ἐνύπνιον ἀγγελικὸν εὐφραίνει καρδίαν, ἐνύπνιον δὲ δαιμονιώδες ἐκταράσσει αὐτήν.

53 Μετάνοια καὶ ταπείνωσις ἀνώρθωσαν ψυχὴν, ἐλεημοσύνη δὲ καὶ πραΰτης ἐστήριξαν αὐτήν.

54 Μέννησο διὰ παντὸς σῆς ἐξόδου καὶ μὴ ἐπιλάθῃ κρίσεως αἰωνίας, καὶ οὐκ ἔσται πλημμέλεια ἐν ψυχῇ σου. 55 Ἐὰν πνεῦμα ἀκηδίας ἀναβῇ ἐπὶ σε, οἶκόν σου μὴ

ἀφῆς καὶ μὴ ἐκκλίνης ἐν καιρῷ πάλιν ἐπωφελεῖ. ὄν τρόπον γὰρ εἶ τις λευκάνοι ἄργυρον, οὕτως λαμπρυνθήσεται ἡ καρδία σου.

56 Πνεῦμα ἀκηδίας ἀπελαύνει δάκρυα, πνεῦμα δὲ λύπης συντρίβει προσευχήν.

57 Ἐπιθυμῶν χρημάτων μεριμνήσεις πολλά, καὶ ἀντεχόμενος αὐτῶν πενήσεις πικρῶς. 58 Μὴ χρονίζετω σκορπίος ἐν κόλπῳ σου καὶ λογισμὸς πονηρὸς ἐν καρδίᾳ σου.

59 Κτείνειν γεννήματα ὀφέων μὴ φείσῃ, 59 καὶ μὴ ὠδίνης λογισμοὺς καρδίας αὐτῶν.

60 Ὡσπερ ἀργύριον καὶ χρυσίον δοκιμάζει πῦρ, οὕτως καρδίαν μοναχοῦ πειρασμοί.

61 Περίλε σεαυτοῦ ὑπερηφανίαν καὶ κενοδοξίαν μακρὰν ποίησον ἀπὸ σου. ὁ γὰρ ἀποτυχῶν δόξης λυπηθήσεται, ὁ δὲ ἐπιτυχῶν ὑπερήφανος ἔσται.

62 Μὴ δῶς ὑπερηφανία σὴν καρδίαν καὶ μὴ εἵπης πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ· δυνατὸς εἶμι, ἵνα μὴ κύριος ἐγκαταλίπη σὴν ψυχὴν, καὶ πονηροὶ δαίμονες ταπεινώσουσιν αὐτήν. τότε γὰρ σε δι' ἀέρος πτοήσουσιν οἱ ἐχθροί, νύκτες δὲ φοβεραὶ διαδέξονται σε.

63 Πολιτείαν μοναχοῦ διαφυλάττει γνῶσις, ὁ δὲ καταβαίνων ἀπὸ γνώσεως περιπεσεῖται λησταῖς.

64 Ἐκ πέτρας πνευματικῆς ἀπορρεῖ ποταμὸς, ψυχὴ δὲ πρακτικὴ πίεται ἀπ' αὐτοῦ.

65 Σκεῦος ἐκλογῆς ψυχὴ καθαρὰ, ἡ δὲ ἀκάθαρτος πλησθήσεται πικρίας.

66 Ἄνευ γάλακτος οὐ τραφήσεται παιδίον, καὶ χωρὶς ἀπαθείας οὐκ ὑψωθήσεται καρδία.

67 Πρὸ ἀγάπης ἡγεῖται ἀπάθεια πρὸ δὲ γνώσεως ἀγάπη.

68 Γνώσει προστίθεται σοφία, ἀπάθειαν δὲ τίκει φρόνησις.

69 Φόβος κυρίου γεννᾷ φρόνησιν, πίστις δὲ Χριστοῦ δωρεῖται φόβον θεοῦ.

70 Βέλος πεπυρωμένον ἀνάπτει ψυχὴν, ἀνὴρ δὲ πρακτικὸς κατασβέσει αὐτό.

71 Κραυγὴν καὶ βλασφημίαν ἀποστρέφεται γνῶσις, λόγους δὲ δολίους φεύγει σοφία.

72 Ἡδὺ μέλι καὶ γλυκὺ κηρίον, γνῶσις δὲ θεοῦ γλυκυτέρα ἀμφοτέρων.

73 Ἄκουε, μοναχέ, λόγους πατρὸς σου καὶ μὴ ἀκύρους ποίει νουθεσίας αὐτοῦ. Ἦνίκα ἂν ἀποστείλῃ σε, ἐπάγου αὐτὸν καὶ κατὰ διάνοιαν συνόδευε αὐτῷ. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ διαφεύξῃ λογισμοὺς κακοῦς, καὶ πονηροὶ δαίμονες οὐκ ἰσχύσουσι κατὰ σου. ἂν πιστεύσῃ σοι ἀργύριον, οὐ διασκορπιεῖς αὐτό, καὶ ἂν ἐπεργάσῃ, ἀποδώσεις αὐτό.

74 Πονηρὸς οἰκονόμος ἐκθλίψει ψυχὰς ἀδελφῶν, καὶ μνησίκακος οὐκ ἐλεήσει αὐτάς.

75 Ὁ διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα τῆς μονῆς ἀδικεῖ θεόν, καὶ ὁ ἀμελῶν αὐτῶν οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται.

76 Ἄδικος οἰκονόμος διαμεριεῖ κακῶς, ὁ δὲ δίκαιος πρὸς ἀξίαν δώσει.

77 Ὁ κακολογῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐξολοθρευθήσεται, ἀμελῶν δὲ ἀσθενοῦντος οὐκ ὄψεται φῶς.

78 Κρείσσων κοσμικὸς ἐν ἀσθενείᾳ δουλεύων ἀδελφῷ ὑπὲρ ἀναχωρητὴν μὴ οἰκτείροντα τὸν πλησίον αὐτοῦ.

79 Ἄφρων μοναχὸς ἀμελήσει ὀργάνων τέχνης αὐτοῦ, ὁ δὲ φρόνιμος ἐπιμελήσεται αὐτῶν.

80 Μὴ εἴπῃς· σήμερον μενῶ καὶ αὔριον ἐξελεύσομαι, ὅτι οὐκ ἐν φρονήσει λελόγισαι περὶ τούτου.

81 Κυκλευτῆς μοναχὸς μελετήσῃ ρήσεις ψευδεῖς, τὸν δὲ ἑαυτοῦ παραλογίζεται πατέρα.

82 Ὁ καλλωπίζων τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ πληρῶν γαστέρα αὐτοῦ ποιμαίνει λογισμοὺς αἰσχροὺς καὶ μετὰ σωφρόνων οὐ συνεδριάζει.

83 Ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς κώμην, μὴ προσεγγίσῃς γυναιξὶ καὶ μὴ χρονίσῃς ἐν λόγοις πρὸς αὐτάς. ὃν τρόπον γὰρ εἴ τις ἄγκιστρον καταπίοι, οὕτως ἐλκυσθήσεται ἡ ψυχὴ σου.

84 Μακρόθυμος μοναχὸς ἀγαπηθήσεται, ὁ δὲ παροξύνων τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ μισηθήσεται.

85 Πραῦν μοναχὸν ἀγαπᾷ ὁ κύριος, τὸν δὲ θρασὺν ἀπώσεται ἀπ' αὐτοῦ. 86 Ὁ κνηρὸς μοναχὸς γογγύσει πολλά, καὶ ὑπνώδης προφασίζεται κεφαλαλγίαν αὐτοῦ.

87 Ἐὰν λυπῆται ὁ ἀδελφός σου, παρακάλεσον αὐτόν, καὶ ἐὰν ἀλγῆ, συνάλγησον αὐτῷ. τοῦτο γὰρ ποιῶν εὐφραίνεις καρδίαν αὐτοῦ, καὶ θησαυρὸν μέγαν σωρεύσεις ἐν οὐρανῷ.

88 Μοναχὸς ἀπολειπόμενος φυλάξει λόγους πατρὸς βλασφημήσει πολιὰν γεννήσαντος αὐτόν καὶ κακολογήσει βίους τέκνων αὐτοῦ, ὁ δὲ κύριος ἐξουδενώσει αὐτόν.

89 Ὁ πρόφασιν ζητῶν χωρίζεται ἀδελφῶν, τὸν δὲ ἑαυτοῦ αἰτιάσεται πατέρα.

90 Μὴ δῶς ἀκοὴν λόγοις κατὰ πατρός σου καὶ μὴ διεγείρῃς ψυχὴν ἀτιμάζοντος αὐτόν, ἵνα μὴ κύριος ὀργισθῇ ἐπὶ ποιήμασι σου καὶ ἐξαλείψῃ σου τὸ ὄνομα ἐκ βίβλου ζώντων.

91 Ὁ ὑπακούων πατρὶ ἑαυτοῦ ἀγαπᾷ ἑαυτόν, ὁ δὲ ἀντιλέγων αὐτῷ ἐμπεσεῖται εἰς κακά.

92 Μακάριος μοναχὸς ὁ φυλάσσει ἐντολὰς κυρίου καὶ ὅσιος ὁ διατηρῶν λόγους πατέρων αὐτοῦ.

93 Ὁ κνηρὸς μοναχὸς πολλά ζημιωθήσεται, ἐὰν δὲ θαρσύνηται καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ προσθήσει.

94 Ὁ φυλάσσει γλῶσσαν αὐτοῦ ὀρθοτομεῖ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ ὁ τηρῶν καρδίαν αὐτοῦ πλησθήσεται γνώσεως.

95 Μοναχὸς δίγλωσσος ταρασσει ἀδελφούς, ὁ δὲ πιστὸς ἡσυχίαν ἄγει.

96 Ὁ πεποιθὼς ἐπὶ ἐγκρατεία αὐτοῦ πεσεῖται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτόν ὑψωθήσεται.

97 Μὴ δῶς σεαυτὸν χορτασίᾳ κοιλίας, καὶ μὴ πλησθῆς ὕπνου νυκτερινοῦ. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ γενήσῃ καθαρὸς καὶ πνεῦμα κυρίου ἐπελεύσεται ἐπὶ σε.

98 Ψάλλοντος ἡσυχάζει θυμὸς καὶ μακροθυμοῦντος ἀπτόητος ἔσται.

99 Ἐκ πραύτητος τίκεται γνώσις, ἐκ δὲ θαρσύτητος ἀγνωσία.

100 Ὡσπερ ὕδωρ αὔξει φυτόν, οὕτως ταπεινώσις θυμοῦ καρδίαν ὑψοῖ.

101 Ἰχνεύοντος συμπόσια σβεσθήσεται λαμπτήρ, ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ ὄψεται σκότος.

102 Στῆσον ζυγῶ τὸν ἄρτον σου καὶ πίε μέτρῳ τὸ ὕδωρ σου καὶ πνεῦμα πορνείας φεύξεται ἀπὸ σου.

103 Δὸς γέρουσιν οἶνον καὶ ἀσθενοῦσι πρόσφερε τροφάς, διότι κατέτριψαν σάρκας νεότητος αὐτῶν.

104 Μὴ ὑποσκελίσῃς τὸν ἀδελφόν σου καὶ πτώματι αὐτοῦ μὴ ἐπιχαρῆς. ὁ γὰρ κύριος γινώσκει σὴν καρδίαν καὶ παραδώσει σε ἐν ἡμέρᾳ θανάτου.

105 Μοναχὸς φρόνιμος ἀπαθὴς ἔσται, ὁ δὲ ἄφρων ἐξαντλήσει κακά.

106 Ὁφθαλμὸν πονηρὸν ἐκτυφλοῖ κύριος, τὸν δὲ ἀπλοῦν ῥύσεται ἀπὸ σκότους.

107 Ὡσπερ ἑωσφόρος ἐν οὐρανῷ καὶ ὥσπερ φοίνιξ ἐν παραδείσῳ, οὕτως ἐν ψυχῇ πραεὶα νοῦς καθαρός.

108 Ἀνήρ σοφὸς ἐρευνήσῃ λόγους θεοῦ, ὁ δὲ ἄσοφος καταγελάσεται αὐτῶν.

109 Ὁ μισῶν γνώσιν θεοῦ καὶ ἀπωθούμενος θεωρίαν αὐτοῦ ὁμοίος ἐστὶ τῷ λόγῳ νύσسونτι τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

110 Κρείσσων γνώσις τριάδος ὑπὲρ γνώσιν ἀσωμάτων καὶ θεωρία αὐτῆς ὑπὲρ λόγους πάντων τῶν αἰώνων.

111 Πολιὰ γερόντων πραῦτης, ζωὴ δὲ αὐτῶν γνώσις ἀληθείας.

112 Νέος πραῦς πολλὰ ὑποφέρει, ὀλιγόψυχον δὲ γέροντα τίς ὑποίσεται; εἶδον ὀργίλον γέροντα ἐπαιρόμενον ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, ἐλπίδα δὲ μέντοι μᾶλλον ἔσχεν ὁ νέος αὐτοῦ.

113 Ὁ σκανδαλίζων κοσμικοὺς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται, καὶ ὁ παροξύνων αὐτοὺς ἀτιμάζει τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

114 Ταράσσοντα ἐκκλησίαν κυρίου ἐξαναλώσει πῦρ, ἀνθιστάμενον δὲ ἱερεῖ καταπίεται γῆ.

115 Ὁ ἀγαπῶν μέλισσαν φάγεται κηρίον αὐτῆς καὶ ὁ συνάγων αὐτὴν πλησθήσεται πνεύματος.

116 Τίμα τὸν κύριον καὶ γνώση λόγους ἀσωμάτων, καὶ δούλευε αὐτῷ καὶ δείξει σοὶ λόγους αἰώνων.

117 Χωρὶς γνώσεως οὐχ ὑψωθήσεται καρδία, καὶ δένδρον οὐκ ἀνθήσῃ ἄνευ ποτοῦ. 118 Σάρκες Χριστοῦ πρακτικαὶ ἀρεταί, ὁ δὲ ἐσθίων αὐτὰς γενήσεται ἀπαθής.

119 Αἷμα Χριστοῦ θεωρία τῶν γεγονότων καὶ ὁ πίνων αὐτὸ σοφισθήσεται ὑπ' αὐτοῦ.

120 Στῆθος κυρίου γνώσις θεοῦ, ὁ δ' ἀναπесῶν ἐπ' αὐτὸ θεολόγος ἔσται.

121 Γνωστικὸς καὶ πρακτικὸς ὑπήντησαν ἀλλήλοις, μέσος δὲ ἀμφοτέρων εἰστήκει κύριος.

122 Ὅς ἐκτήσατο ἀγάπην, ἐκτήσατο θησαυρόν, ἔλαβε δὲ χάριν παρὰ κυρίου.

123 Δόγματα δαιμόνων ἐπιγινώσκει σοφία, πανουργίαν δὲ αὐτῶν ἐξιχνιάζει φρόνησις.

124 Μὴ ἀθετήσης δόγματα ἅγια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου, πίστιν δὲ βαπτίσματός σου μὴ ἐγκαταλίπῃς καὶ μὴ ἀπώσῃ σφραγιδα πνευματικὴν, ἵνα γένηται κύριος ἐν σῇ ψυχῇ καὶ σκεπάσῃ σε ἐν ἡμέρᾳ κακῆς.

125 Λόγοι αἰρετικῶν ἄγγελοι θανάτου, καὶ ὁ δεχόμενος αὐτοὺς ἀπολεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν.

126 Νῦν οὖν, υἱέ, ἄκουέ μου, καὶ μὴ προσέλθῃς θύραις ἀνδρῶν ἀνόμων μηδὲ περιπατήσῃς ἐπὶ παγίδων αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀγρευθῆς. ἀπόστησον δὲ σὴν ψυχὴν ἀπὸ γνώσεως ψευδοῦς. καὶ γὰρ ἐγὼ πλεονάκις λελάληκα πρὸς αὐτοὺς, σκοτεινοὺς δὲ λόγους αὐτῶν ἐξιχνίασα, καὶ ἰὸν ἀσπίδων εὔρηκα ἐν αὐτοῖς. οὐκ ἔστι φρόνησις καὶ οὐκ ἔστι σοφία ἐν λόγοις αὐτῶν. πάντες οἱ δεχόμενοι αὐτοὺς ἀπολοῦνται, καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτοὺς πλησθήσονται κακῶν. εἶδον ἐγὼ πατέρας δογμάτων αὐτῶν καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ συνέβαλον αὐτοῖς. ἐχθροὶ γὰρ κυρίου ἀπήντησάν μοι καὶ δαίμονες ἐν λόγοις ἠγωνίσαντο πρὸς με καὶ οὐκ εἶδον φῶς ἀληθινὸν ἐν ῥήμασιν αὐτῶν.

127 Ἀνήρ ψευδόμενος ἐκπεσεῖται θεοῦ, ἀπατῶν δὲ τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐμπεσεῖται εἰς κακά.

128 Κρείσσων παράδεισος θεοῦ ὑπὲρ κῆπον λαχανίας καὶ ποταμὸς κυρίου ὑπὲρ ποταμὸν μέγαν ἐπισκοτοῦντα τῇ γῆ.

129 Ἄξιοπιστότερον ὕδωρ οὐράνιον ὑπὲρ ὕδωρ Αἰγυπτίων σοφῶν ἀντλούντων ἐκ γῆς.

130 Ὅν τρόπον οἱ τοὺς τροχοὺς ἀναβαίνοντες κάτω εἶσιν, οὕτως οἱ ὑψοῦντες λόγους αὐτῶν τεταπείνωνται ἐν αὐτοῖς.

131 Σοφία κυρίου ὑψοῖ καρδίαν, φρόνησις δὲ αὐτοῦ καθαίρει αὐτήν.

132 Λόγοι προνοίας σκοτεινοὶ καὶ δυσνόητοι κρίσεως θεωρίαί, ἀνήρ δὲ πρακτικὸς ἐπιγνώσεται αὐτούς.

133 Καθαίρων ἑαυτὸν ὄψεται φύσεις νοεράς, λόγους δὲ ἄσωμάτων ἐπιγνώσεται μοναχὸς πραΰς.

134 Ὁ κτίσμα λέγων τὴν ἁγίαν τριάδα βλασφημεῖ θεὸν καὶ ὁ ἄθετῶν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ οὐ γνώσεται αὐτόν.

135 Κόσμων θεωρίαί πλατύνουσι καρδίαν, λόγοι δὲ προνοίας καὶ κρίσεως ὑψοῦσιν αὐτήν.

136 Γνώσις ἄσωμάτων ἐπαίρει τὸν νοῦν καὶ τῇ ἁγίᾳ τριάδι παρίστησιν αὐτόν.

137 Μέμνησθε τοῦ δεδωκότος ὑμῖν ἐν κυρίῳ σαφεῖς παροιμίας, καὶ μὴ ἐπιλάθησθε τῆς ταπεινῆς μου ψυχῆς ἐν καιρῷ προσευχῆς.